

TLPST

Lesbrief 41: oktober 2017

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Wat is de beste manier om woordjes te leren?

Vind jij woordjes uit een andere taal leren moeilijk? Volgens wetenschappelijk onderzoek gaat woordjes leren het best door jezelf te overhoren of je te laten overhoren door de computer.

> [Lees verder](#)

Korte geschiedenis van de spraaktechnologie

Computers, smartphones en steeds meer andere apparaten maken gebruik van spraaktechnologie. Hierdoor kunnen ze luisteren naar wat je zegt, en zelf ook dingen tegen jou zeggen. Hoe zijn systemen voor spraaktechnologie ontstaan?

> [Lees verder](#)

Dealen met je dialect?

Niet alle mensen zijn trots op hun dialect. Sommige mensen denken dat je minder slim bent als je plat praat. Dat klopt niet, maar hoe moet je daarmee omgaan? Je kunt ook laten zien hoe trots je bent op je dialect.

> [Lees verder](#)

Woorden raden

Je kunt een tekst meestal pas goed begrijpen als je 95% van de woorden in de tekst begrijpt, en daarom zul je af en toe de betekenis van een woord moeten opzoeken. Maar wat als je wifi of woordenboek hebt?

> [Lees verder](#)

Wat is de beste manier om woordjes te leren?

Vind jij woordjes uit een andere taal leren moeilijk? Volgens wetenschappelijk onderzoek gaat woordjes leren het best door jezelf te overhoren of je te laten overhoren door de computer.

Vreemde woordjes leren is een kwestie van je geheugen blijven prikkelen. Hoe vaker je de vertaling van een woord moet oproepen uit je geheugen, hoe sterker de herinnering aan het woord wordt. En het goede nieuws is: hoe meer je jezelf overheert, hoe minder moeite het kost.

En er is nog beter nieuws. Door jezelf te overhoren, krijg je ook meer aandacht voor de spelling en betekenis van woorden, en ontdek je vanzelf slimigheidjes om de woorden te onthouden.

[Een Nederlands wetenschappelijk onderzoek](#) leverde tips op die je zelf kunt toepassen:

- Werk tijdens het overhoren **niet met hulp**, zoals tips of een contextzin.
- Werk **niet met meerkeuzevragen**, want ze trainen je geheugen niet.
- Zorg ervoor dat je **feedback** krijgt als je jezelf overheert. Gebruik hiervoor een app of een overhoorprogramma op de computer. Let er wel op dat zo'n programma niet meteen de woordjes schrapt die je goed hebt. Het is namelijk beter voor je geheugen als ze nog enkele keren terugkomen.

Vragen en opdrachten

Lees de tekst nog niet.

Beantwoord vraag 1 voor jezelf en bespreek de antwoorden in de klas.

1a Vind jij woordjes uit een andere taal leren moeilijk?

1b Wat is volgens jou de beste manier om woordjes te leren?

Lees nu de tekst.

Beantwoord vraag 2 voor jezelf en bespreek de antwoorden in de klas.

2a In alinea 2 en 3 van de tekst staat 'goed nieuws' en 'nog beter nieuws'. Vind je dit inderdaad 'nieuws' of wist je het al?

2b Komt jouw beste manier van vraag 1b overeen met de inhoud van alinea 2 en 3?

3 De tekst eindigt met een aantal tips. Ga je de tips opvolgen? Leg uit waarom wel/niet.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Korte geschiedenis van de spraaktechnologie

Computers, smartphones en steeds meer andere apparaten maken gebruik van spraaktechnologie. Hierdoor kunnen ze luisteren naar wat je zegt, en zelf ook dingen tegen jou zeggen. Hoe zijn systemen voor spraaktechnologie ontstaan?

Al in 1952 werd door Bell Laboratories het eerste [systeem voor spraakherkenning](#) ontwikkeld. Het herkende alleen maar getallen, en ook maar één stem. Tien jaar later slaagde een machine van het computerbedrijf IBM erin enkele getallen en zestien Engelse woorden te verstaan.

Pas in de jaren zeventig ging het wat beter. Zo had het Amerikaanse ministerie van Defensie een systeem dat 1011 woorden begreep, ongeveer evenveel als een driejarig kind.

Het duurde tot in de jaren negentig voordat er programma's op de markt kwamen waarmee een computer je stem kon herkennen. Ze waren van de fabrikant Dragon. Het Belgische bedrijf [Lernout & Hauspie](#) speelde een belangrijke rol in de ontwikkeling van de spraaktechnologie zoals we die nu kennen, maar dat bedrijf is inmiddels failliet.

Inmiddels hebben grote technologiebedrijven als Amazon, Apple, Google en Microsoft allemaal hun eigen spraakassistent. Die werken nog niet perfect, maar ze zijn wel in staat om je stem stap voor stap beter te herkennen.

Vragen en opdrachten

- 1 Maak jij weleens gebruik van spraaktechnologie? Zo ja, wanneer?
- 2 Voor de meeste mensen is spraaktechnologie gewoon handig of leuk om te gebruiken. Kun je situaties verzinnen waarin spraaktechnologie echt nuttig (of misschien zelfs onmisbaar) is?

Bekijk [het demofilmje](#) over de spraakherkenningssoftware Dragon NaturallySpeaking op YouTube.

3a Wist je dat er al zo veel mogelijk was met spraakherkenningssoftware?

3b Waar zou jij deze software voor willen gebruiken?

Je kunt met de spraakherkenningssoftware Dragon NaturallySpeaking ook emoji dicteren. Bekijk [het filmpje](#).

4a In het filmpje worden de commando's 'smiley face' en 'winky face' gegeven. Hoe zou je ze in het Nederlands noemen?

4b Bedenk nog een paar commando's om emoji te dicteren.

De ‘persoonlijke assistenten’ voor besturingssystemen – zoals Siri, S Voice of Google Now – werken ook via spraakherkenning. Op internet kun je veel vragen of commando’s vinden waarop deze systemen heel grappige antwoorden geven.

- 5 Probeer een aantal leuke vragen of commando’s (zelf bedacht of online gevonden) uit.

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Dealen met je dialect?

Niet alle mensen zijn trots op hun dialect. Sommige mensen denken dat je minder slim bent als je plat praat. Dat klopt niet, maar hoe moet je daarmee omgaan? Je kunt ook laten zien hoe trots je bent op je dialect.

De omroep NOS maakte drie YouTube-filmpjes over dialect spreken in Nederland. [Het eerste](#) gaat over dialectgebruik op het werk. Klopt het dat je minder makkelijk werk vindt als je met een accent praat? Moet je dan op spraakles? Of vinden je klanten het juist gezellig als je ze in je eigen, vertrouwde taal aanspreekt?

In [het tweede filmpje](#) gaat het over uitlachen en uitschelden. Hoe reageren mensen als je in Utrecht Limburgs spreekt met je vriendin? Hoe voelt het om uitgelachen te worden omdat je praat zoals iedereen bij jou in de stad praat?

In [het derde filmpje](#) vertellen mensen waarom ze trots zijn op hun eigen dialect: bijvoorbeeld omdat het vertrouwd voelt, of omdat je er mooi in kunt zingen. "Iedereen heeft zijn eigen manier van spreken", zegt een jongen uit Maastricht. "En waarom zouden we dat belachelijk maken?"

Vragen en opdrachten

Bespreek in de klas:

- 1a Wie van jullie spreekt zelf een dialect?
- 1b Wie van jullie heeft familieleden of vrienden die een dialect spreken?
- 1c Zijn er bepaalde woorden die echt bij de regio horen waar jullie school staat?

Bekijk het eerste filmpje en bespreek de volgende vragen.

- 2a Denken jullie dat je minder makkelijk werk vindt als je met een accent praat?
- 2b Vinden jullie dat iedereen op zijn werk ABN ('Algemeen Beschaafd Nederlands') moet spreken?

Bekijk het tweede filmpje en bespreek de volgende vragen.

- 3a Wat vinden jullie ervan dat er mensen worden uitgelachen om hun accent?
- 3b Als je een dialect uit een bepaalde regio spreekt, moet je je dan aanpassen als je in een andere omgeving komt?

Bekijk het derde filmpje en bespreek de volgende vragen.

- 4a Wat vinden jullie een goede reden om trots te zijn op een dialect?
- 4b Zijn jullie het eens met de uitspraak van de jongen uit Maastricht, die aan het eind van de tekst staat?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Woorden raden

Je kunt een tekst meestal pas goed begrijpen als je 95% van de woorden in de tekst begrijpt, en daarom zul je af en toe de betekenis van een woord moeten opzoeken. Maar wat doe je nou als je een woord niet kent, en je hebt geen wif en je hond heeft je papieren woordenboek opgegeten? Gelukkig is er een filmpje met tips.

Als je een woord niet kent, kun je vaak uit de context wel afleiden wat het (ongeveer) betekent. Leraar Nederlands Arnoud Kuijpers [legt uit](#) hoe dat moet. Je kunt bijvoorbeeld kijken of er ergens anders in de tekst een woord staat dat hetzelfde betekent (een synoniem). Als je bijvoorbeeld niet weet wat een *auteur* is, zie je ergens anders misschien het woord *schrijver* staan.

Of er staat misschien wel ergens een omschrijving van het woord in de tekst (een definitie), of er worden voorbeelden gegeven van het moeilijke woord, of er wordt vermeld wat het tegenovergestelde is van het bedoelde woord. En als dat allemaal niet werkt, kun je soms misschien wel stukjes van het woord herkennen, en daar de betekenis van het geheel uit afleiden.

In het filmpje gebruikt Kuijpers af en toe zelf ook lastige woorden. Toch kun je ze als het goed is allemaal raden!

Vragen en opdrachten

Lees de tekst nog niet, maar beantwoord eerst vraag 1.

- 1a** Wat doe jij als je de betekenis van een woord in een tekst niet kent?
- 1b** Welke manieren om achter de betekenis van moeilijke woorden te komen, heb je geleerd bij het vak Nederlands?

Lees de tekst en bekijk [het filmpje](#) van Arnoud Kuijpers.

- 2a** Kende je alle woordraadstrategieën uit het filmpje al of heb je iets nieuws geleerd?
- 2b** Welke woordraadstrategie vind jij het handigst?
- 2c** Wat betekent de moeilijke zin aan het eind van het filmpje?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden eerste onderwerp

1 t/m 3 Eigen antwoorden.

Antwoorden tweede onderwerp

1 Eigen antwoord.

2 Voorbeelden: Spraaktechnologie is een goed hulpmiddel voor mensen die door lichamelijke klachten moeite hebben met het bedienen van een muis en een toetsenbord. Ook voor mensen die veel moeite hebben met spellen is spraaktechnologie nuttig. Daarnaast gaat teksten invoeren door middel van spraakherkenning voor de meeste mensen sneller dan typen.

3 t/m 5 Eigen antwoorden.

Antwoorden derde onderwerp

1 t/m 4 Eigen antwoorden.

Antwoorden vierde onderwerp

1 t/m 2b Eigen antwoorden.

2c De zin betekent zoiets als: 'ik hoop dat het je bevalt' of 'ik hoop dat het bij je in de smaak valt'.
